

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/5/2022
Identifikačné číslo spisu: 6117010728
Dátum vydania rozhodnutia: 17.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Hatala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:6117010728.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Štífta v trestnej veci obvineného B. B., pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. a), písm. d) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. b) Tr. zák., prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 17. marca 2022 v Bratislave dovolanie obvineného B. B., podané prostredníctvom obhajkyne JUDr. Lucie Filipkovej, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. januára 2019, sp. zn. 4 To/126/2018, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. sa dovolanie obvineného B. B. o d m i e t a .

Odôvodnenie

Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „súd“) v poradí druhým rozsudkom z 28. septembra 2018, sp. zn. 3T/50/2017, uznal obvineného B. B. za vinného zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), ods. 3 písm. a), písm. d) Tr. zák. s poukazom na ustanovenie § 138 písm. b) Tr. zák. na skutkovom základe, že

od 18. júla 2015 do polovice novembra roku 2015 na bližšie nezistenom mieste, hlavne v B. K. v J. J. spôsobil fyzické a psychické utrpenie svojej družke G. Y., narodenej X. L. XXXX, trvale bytom J. J. tak, že túto pod vplyvom alkoholu opakovane, v priemere trikrát do mesiaca udieral dlaňami do tváre, strkal do nej, ťahal ju za vlasy a súčasne jej každý deň opakovane nadával do špinavých kuriev a štetiek, tiež že je neschopná žena, pričom týmito konaniami G. Y., narodená X. L. XXXX, neutrpela zranenia, ktoré by si vyžiadali lekárske ošetrenie,

následne od druhej polovice novembra roku 2015 konania pokračovali aj v Českej republike na ubytovniach v J. L. B., Mikulove, Prahe, Mladej Boleslave, Liberci a Brne s tým, že G. Y., narodenú X. L. XXXX, fyzicky napádal pravidelne, niekedy aj dvakrát do týždňa, a to údermi do tváre a tela, tieto boli vedené aj päťami a rôznymi predmetmi ako opasok, mobil, varecha, káble od elektrických spotrebičov a od nabíjačky na mobilný telefón, ťahal ju za vlasy, hádzal ju do nábytku, kopal ju do nôh, škrtil ju rukami a vankúšom, vykrúcal jej ruky, pri pohlavnom styku požadoval od G. Y. také polohy a praktiky, ktoré nemohla robiť počas tehotenstva a súčasne jej každý deň opakovane nadával do kuriev, štetiek, pič, že je tučná ako prasa a podobne, kde takéhoto konania sa dopúšťal hlavne pod vplyvom

omamných a psychotropných látok, pričom tieto útoky vyvrcholili dňa 26. novembra 2016 v popoludňajších hodinách na presne nezistenom mieste v blízkosti X. v J. v Českej republike, kde v parku na lavičke polial G. Y. horľavinou a zapálil ju, v dôsledku čoho bola pre popáleniny hospitalizovaná vo Fakultnej nemocnici Brno, Česká republika až do 23. decembra 2016, kedy sama z nemocnice odišla, kde týmto konaním G. Y., narodená X. L. XXXX, trvale bytom J. J. utrpela popáleninu krku III. stupňa, popáleninu II. b a III. stupňa na ušných boltcoch a brade II. b a III. stupňa, popáleninu II. b a III. stupňa v oblasti ruky a prstov ľavej hornej končatiny, popáleninu II. b a III. stupňa celoobvodovú na ľavom predkolení a popáleninu dolnej tretiny stehna vľavo so stlačením ciev a poruchou prekrvenia končatiny a popálenia predkolenia vpravo, dominantne v prednej časti kolena a prednej časti dolnej štvrtiny stehna II. b a III. stupňa, teda celkom popáleniny II. b a III. stupňa na 13% povrchu tela, konania sa dopustil napriek tomu, že bol rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 2T/47/2007, zo dňa 10. júla 2007, právoplatný toho istého dňa, uznaný vinným zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Tr. zák., za čo mu bol uložený podľa § 188 ods. 1 Tr. zák., § 117 ods. 1 Tr. zák., § 41 ods. 2 Tr. zák. nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov a rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica, sp. zn. 2T/59/2010, zo dňa 14. septembra 2010, právoplatný toho istého dňa bol uznaný vinným zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, 2 písm. c) Tr. zák., za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov.

Súd prvého stupňa za to obvinenému uložil podľa § 208 ods. 3 Tr. zák., § 38 ods. 2 Tr. zák., § 47 ods. 2 Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 20 (dvadsať) rokov, na ktorého výkon bol zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia [§ 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák.]. Súčasne mu podľa § 73 ods. 1 písm. d) Tr. zák. uložil ochranné protialkoholické a ochranné protitoxikomanické liečenie ústavnou formou.

Proti tomuto rozsudku podali obvinení s prokurátorom odvolania, ktoré Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením zo 17. januára 2019, sp. zn. 4 To/126/2018, vo výroku II. podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Obvinený podal prostredníctvom ustanovenej obhajkyne JUDr. Lucie Filipkovej dovolanie, uplatniac dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) uznesením z 28. apríla 2020, sp. zn. 4 Tdo 33/2019, podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

V poradí druhým dovolaním, ktoré je predmetom aktuálneho dovolacieho konania, obvinený prostredníctvom ustanovenej obhajkyne JUDr. Lucie Filipkovej namieta naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu) a opätovne písm. i) Tr. por. (rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia).

Obvinený vzhliadol porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom a z toho vyplývajúci zásah do práva na spravodlivý proces, ako aj zásady kontradiktórnosti konania v odopretí mu práva vypovedať na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu konanom 17. januára 2019, keď sa nemohol vyjadriť k prejednávanej trestnej veci. Predseda senátu odôvodnil takýto postup tým, že možnosť vyjadriť sa mu už bola daná a v odvolaní neboli uvedené nové skutočnosti zakladajúce iné rozhodnutie vo veci samej.

V ďalšej časti obvinený rozviedol skutočnosti týkajúce sa zahľadania odsúdenia súdom prvého stupňa v prvom rozsudku v rámci predbežnej otázky, resp. nesúhlasu s názorom odvolacieho súdu uvedenom v poradí prvom uznesení o potrebe prihliadnutia na rozhodnutie samosudcu Okresného súdu Banská Bystrica zo 6. júna 2018, sp. zn. 1Nt/26/2018, o zamietnutí žiadosti o zahľadanie odsúdenia pod sp. zn. 2T/47/2007. V tejto súvislosti poukázal na takmer dvojmesačný odstup medzi prvým rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica a uznesením samosudcu; skartáciu osobnej zložky vedenej ústavom na výkon trestu odňatia slobody vo veci 2T/47/2007; podanie trestného oznámenia na neznámeho páchatel'a, ktorý v jeho mene podal žiadosť o zahľadanie odsúdenia, keďže na podanie návrhu nikoho nespĺnomocnil. Okresný súd Banská Bystrica v konaní pod sp. zn. 1Nt/26/2018, rozhodol nezákonne,

keď akceptoval žiadosť podanú neoprávnenou osobou. V nadväznosti na to dovolaciemu súdu navrhol pripojiť predmetný spis ako aj spis k jeho trestnému oznámeniu. Zároveň sa nestotožnil s v poradí druhým rozsudkom súdu prvého stupňa, ktorý nekriticky prevzal závery z prvého odvolacieho rozhodnutia, v dôsledku čoho nesprávne použil hmotnoprávne ustanovenie § 47 ods. 2 Tr. zák. a uložil mu trest v rozpore so zásadami ukladania trestov. Odvolací súd sa taktiež nevyrovnal s jeho námietkou ohľadne duplicitného rozhodovania o zahľadení.

Vzhľadom na uvedené obvinený dovolaciemu súdu navrhol vysloviť porušenia zákona, zrušiť rozhodnutia súdov nižšieho stupňa a Okresnému súdu Banská Bystrica prikázať, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Súd prvého stupňa v súlade s ustanovením § 376 Tr. por. zaslal rovnopis dovolania Okresnej prokuratúre Banská Bystrica a poškodenej G. Y..

Prokurátorka Okresnej prokuratúry Banská Bystrica v následnom vyjadrení uviedla, že k námietke ohľadne porušenia práva na obhajobu na verejnom zasadnutí konanom 17. januára 2019 nevie nič uviesť, keďže na ňom nebola prítomná. Avšak z napadnutého uznesenia odvolacieho súdu a obsahu spisu nevyplýva porušenie práv obvineného, ktorý bol od začiatku zastúpený obhajcom. Obhajoba pritom využívala možnosť vyjadriť sa, vrátane podávania opravných prostriedkov, preto bola zachovaná kontradiktórnosť konania. Námietka rozhodovania o zahľadení odsúdenia bola opakovane riešená nielen v konaní pod sp. zn. 3T/50/2017, ale aj v rámci dovolacieho konania pod sp. zn. 4 Tdo 33/2019, pričom nie je daný dôvod na záver o nesprávnom použití ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák. Dovolanie obvineného preto navrhla odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por.

Vyjadrenie prokurátorky bolo zaslané obvinenému, jeho obhajkyňi a poškodenej, ktorí na podanie nereagovali.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom ustanovenej obhajkyne [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por., § 373 ods. 1 Tr. por.], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Tr. por.), spĺňa obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por., avšak dovolací súd zistil, že dovolanie obvineného je potrebné odmietnuť, pretože nie je dôvodné.

Najvyšší súd na úvod poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných väd. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Z ustanovenia § 385 ods. 1 Tr. por. expressis verbis vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por. (bližšie vid' R 120/2012).

Na úvod dovolací súd uvádza, že konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie

práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Z dikcie citovaného dovolacieho dôvodu je totiž jednoznačne zrejmé, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilým dovolacím dôvodom. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu potom o zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom.

Obvinený vzhľadom na plnenie tohto dovolacieho dôvodu v odopretí mu práva vypovedať na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu konanom 17. januára 2019.

Zo zápisnice z predmetného verejného zasadnutia (č. l. 1004-1004 rub) nevyplýva, že by obvinený vzniesol námietku nemožnosti vyjadriť sa. Naopak sú v zápisnici zaznamenané konečné návrhy procesných strán s tým, že obhajca obvineného predniesol návrh v súlade s dôvodmi odvolania a obvinený okrem žiadosti o prepustenie z väzby trval na oslobodení spod obžaloby. Súčasne obvinený odvolaciemu súdu predložil rukou písané podanie, ktorým dopĺňal svoje odvolanie (č. l. 1005-1006 rub). Z obsahu podania je pritom zrejmé, že sa týkal skutkových okolností a vykonaného dokazovania. Navyše obvinený pred verejným zasadnutím odvolaciemu súdu predložil nielen odôvodnenie odvolania, v ktorom rozobral jednotlivé svedecké výpovede a z toho (podľa neho) prameniacu nesprávnosť rozsudku, ale i niekoľko doplnení odvolania.

Obvinený sa teda aktívne zapájal do súdneho konania prostredníctvom písomných podaní, pričom na verejnom zasadnutí mal možnosť predniesť svoj konečný návrh a jeho podanie, ktoré zrejme mal v úmysle prezentovať na verejnom zasadnutí, je súčasťou spisu, s ktorým sa odvolací súd mal povinnosť oboznámiť. V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že rovnaký rozsah prednesu (konečný návrh) mala k dispozícii i prokurátorka, preto tvrdenia obvineného o porušení kontradiktórnosti konania vyznievajú účelovo. Vzhľadom na uvedené dovolací súd nemohol konštatovať porušenie práv obvineného na obhajobu a už vôbec nie zásadným spôsobom, ktoré ako jediné by bolo spôsobilé naplniť predmetný dovolací dôvod. Nad rámec ešte dovolací súd pripomína, že verejné zasadnutie v rámci odvolacieho konania neslúži na opätovné prednášanie všetkých skutočností vyplývajúcich z konania pred súdom prvého stupňa, resp. opakovanie odvolacích námietok, ktoré už predseda senátu odvolacieho súdu skôr oboznámil, ale na prípadné doplnenie dokazovania a stručné zhrnutie dôvodov a spôsobu rozhodnutia súdu v konečnom návrhu.

Obvinený priradil k námietke ohľadne ne/zahľadania odsúdenia viaceré dovolacie dôvody. Tá istá námietka však môže byť subsumovateľná len pod jeden dovolací dôvod. Dovolací súd sa s ňou preto vysporiadal v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., nakoľko ustanovenie § 47 ods. 2 Tr. zák. je hmotnoprávnym ustanovením kogentnej povahy. Zároveň obvinený nevedel, v čom malo v súvislosti s touto námietkou spočívať porušenie jeho práva na obhajobu.

Vo vzťahu k predmetnej námietke je potrebné najmä poukázať na skutočnosť, že touto sa už najvyšší súd zaoberal pod sp. zn. 4 Tdo 33/2019, kedy obvinený prezentoval obsahovo úplne rovnakú argumentáciu. Najvyšší súd pritom dospel k záveru o neopodstatnenosti tvrdení obvineného (bližšie pozri str. 7-8 uznesenia najvyššieho súdu z 28. apríla 2020). Vzhľadom na už najvyšším súdom právoplatne potvrdenú správnosť prihliadnutia na nezahľadanie odsúdenia neostalo dovolaciemu súdu v aktuálne prejednávanom dovolacom konaní nič iné, len sa s názormi vyjadrenými v predchádzajúcom dovolacom konaní stotožniť. V nadväznosti na to dovolací súd zdôrazňuje, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok na nápravu vážnych pochybení v konaní pred súdmi nižšieho stupňa a nie na opätovné preskúmavanie právoplatne vyriešených otázok iným senátom dovolacieho súdu.

Pre úplnosť však dovolací súd nad rámec uvádza, že súdy nižšieho stupňa nepochybili, keď pri ukladaní trestu prihliadli na odsúdenie obvineného v trestnej veci vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 2T/47/2007. Okresný súd Banská Bystrica uznesením zo 6. júna 2018, sp. zn. 1Nt/26/2018, v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. júla 2018, sp. zn. 3Tos/106/2018,

právoplatne rozhodol o zamietnutí žiadosti obvineného o zahľadenie odsúdenia. Na uvedené nemalo vplyv odlišné posúdenie rovnakej otázky (ako predbežnej) senátom súdu prvého stupňa pred prvým rozhodnutím v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/50/2017, keďže súd prvého stupňa mal počkať na právoplatné uznesenie o žiadosti o zahľadenie odsúdenia, ktoré v čase rozhodovania súdu prvého stupňa už prebiehalo, a to dokonca na tom istom súde. Navyše súd prvého stupňa pri ustálení si predbežnej otázky vychádzal z nesprávnej premisy, že osobný spis obvineného z ÚVTOS bol skartovaný. Z vyjadrenia ÚVTOS Banská Bystrica z 21. marca 2018 (č. l. 850) však vyplýva, že obvinený bol z daného ústavu 28. augusta 2007 spolu so všetkými písomnosťami vrátane osobného spisu premiestnený na ďalší výkon do ÚVTOS pre mladistvých v Sučanoch. Súd prvého stupňa sa následne opomenul obrátiť na ÚVTOS pre mladistvých v Sučanoch, či sa tam daný spis nachádza. Namiesto toho vychádzal z poslednej vety prípisu o skartácii spisu, ktorá však v kontexte prípisu, ako aj konania pod sp. zn. 1Nt/26/2018, bola len ničím nepodloženou domnienkou riaditeľa ústavu. Ako je zrejmé z uznesenia samosudcu Okresného súdu Banská Bystrica zo 6. júna 2018, sp. zn. 1Nt/26/2018, spis zjavne existoval, keď ÚVTOS pre mladistvých v Sučanoch súdu na základe výzvy zaslal hodnotenie na obvineného počas výkonu trestu v uvedenom ústave.

Pokiaľ ide o tvrdenie obvineného, že žiadosť o zahľadenie odsúdenia nepodával a ani nikoho na to nespĺnomocnil, takéto námietky mohli byť úspešne uplatnené len v konaní vedenom pod sp. zn. 1Nt/26/2018 a v na to nadväzujúcich rozhodnutiach, nie v aktuálnom dovolacom konaní proti úplne iným rozhodnutiam. Dovolací súd nemá oprávnenie zasahovať do iných konaní, preto naďalej platí prezumpcia správnosti rozhodnutí súdov vo veci zahľadania odsúdenia a im predchádzajúcim postupom, vrátane posúdenia naplnenia podmienok konania (najmä oprávnenosti osoby podávajúcej žiadosť). Na uvedené nemá vplyv ani podanie trestného oznámenia obvineným na neznámeho páchatela.

Na záver dovolací súd poznamenáva, že neušlo jeho pozornosti pochybenie pri žurnalizácii spisu spočívajúce v absencii str. 3 zápisnice o hlavnom pojednávaní konanom 28. septembra 2018 (č. l. 956 a nasl.). Nesprávnosť však nemala dosah na rozhodnutie dovolacieho súdu.

Vzhľadom na to, že v rozsahu námietok obvineného B. B. neboli naplnené uplatnené dôvody dovolania, najvyšší súd jeho dovolanie podľa § 382 písm. c) Tr. por. uznesením na neverejnom zasadnutí jednomyselne odmietol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté v pomere 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.